

Uzasadnienie Rady: Stanowisko Rady (UE) nr 12/2021 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014

(2021/C 166/02)

I. WPROWADZENIE

1. W dniu 30 maja 2018 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Prawa i Wartości” na lata 2021–2027 ⁽¹⁾.
2. Analizę wniosku rozpoczęto w październiku 2018 r. i zakończono w grudniu tego samego roku. W dniu 19 grudnia 2018 r. Coreper udzielił częściowego mandatu negocjacyjnego ⁽²⁾.

Ze względu na fakt, że proponowane rozporządzenie stanowi część pakietu wniosków związanych z wieloletnimi ramami finansowymi, wszystkie przepisy mające wpływ na budżet lub mające charakter horyzontalny zostały tymczasowo pominięte w oczekiwaniu na postępy w pracach nad tymi ramami.

3. W dniu 20 lutego 2019 r. Coreper zgodził się na przedłużenie częściowego mandatu, co umożliwiło rozpoczęcie negocjacji w sprawie przepisów, motywów i działań związanych z nowym komponentem dotyczącym wartości Unii, zaproponowanym przez Parlament Europejski.
4. Zorganizowano cztery rundy rozmów trójstronnych – 22 stycznia, 5 lutego, 20 lutego i 6 marca 2019 r. – które poprzedzono szeregiem posiedzeń technicznych i sesji redakcyjnych. W Radzie zorganizowano w dniach 1, 15 i 28 lutego 2019 r. trzy posiedzenia grupy roboczej ad hoc ds. instrumentów finansowych w dziedzinie WSiSW, podczas których państwa członkowskie mogły zapoznać się z postęпами w negocjacjach i przedstawić swoje uwagi.
5. Negocjacje te umożliwiły wypracowanie wspólnego rozumienia z Parlamentem Europejskim ⁽³⁾ w sprawie nieujętych w nawiasy części wniosku, w odniesieniu do których prezydencji udzielono mandatu. Wynik tych negocjacji przedstawiono w dokumencie 7249/1/19. W dniu 13 marca 2019 r. Coreper potwierdził wspólne rozumienie wypracowane z Parlamentem Europejskim.
6. Parlament Europejski potwierdził wspólne rozumienie w dniu 17 kwietnia 2019 r., przyjmując rezolucję ustawodawczą (pierwsze czytanie).
7. W dniu 16 listopada 2020 r. Coreper przeanalizował osiągnięte przez negocjatorów wstępne porozumienie polityczne w sprawie wieloletnich ram finansowych 2021–2027. Na tej podstawie dnia 2 grudnia 2020 r. Coreper przyjął pełny mandat negocjacyjny w sprawie programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” (nazwa programu została zmieniona podczas negocjacji z Parlamentem Europejskim w 2019 r.).
8. Dwie kolejne rundy rozmów trójstronnych odbyły się w dniach 10 i 17 grudnia 2020 r. Wstępne porozumienie polityczne z Parlamentem Europejskim osiągnięto dnia 17 grudnia 2020 r.
9. W tym samym dniu Rada formalnie przyjęła też różne elementy pakietu dotyczącego wieloletnich ram finansowych.
10. W dniu 3 lutego 2021 r. Coreper przeanalizował ostateczny tekst kompromisowy i wyraził dla niego poparcie.
11. W dniu 4 lutego 2021 r. przewodniczący parlamentarnej Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych wystosował pismo do przewodniczącego Coreperu (część II), w którym potwierdził zgodę Parlamentu Europejskiego na wynik negocjacji międzyinstytucjonalnych (z zastrzeżeniem weryfikacji prawno-językowej przez obie instytucje).

⁽¹⁾ Dok. 9605/1/18 REV 1.

⁽²⁾ Dok. 15347/18.

⁽³⁾ Dok. 7249/1/19.

12. W dniu 17 lutego 2021 r. Coreper osiągnął porozumienie polityczne w sprawie tekstu kompromisowego.

II. CEL

13. Program „Obywatele, równość, prawa i wartości” ma na celu ochronę i propagowanie praw i wartości zapisanych w traktatach UE z myślą o wspieraniu otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw. We wniosku Komisji przewidziano trzy cele szczegółowe programu: (i) propagowanie równości i praw (równość płci, zwalczanie dyskryminacji, prawa dzieci); (ii) propagowanie zaangażowania obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udziału w nim (komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”); oraz (iii) zwalczanie przemocy, zwłaszcza przemocy wobec dzieci i kobiet (komponent „Daphne”). W wyniku negocjacji z Parlamentem Europejskim dodano czwarty cel z myślą o ochronie i propagowaniu wartości Unii (komponent „Wartości unijne”).

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

Nowy komponent

14. Do trzech komponentów już istniejących („Równość i prawa”, „Zaangażowanie i udział obywateli” i „Daphne”), dodano nowy, czwarty komponent („Wartości unijne”). Ma on w szczególności pomóc propagować demokrację i praworządność. Elementy te mają zasadnicze znaczenie dla budowania zaufania obywateli do Unii i zapewnienia wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi. W ten sposób program przyczyni się do budowy bardziej demokratycznej Unii, poszanowania praworządności oraz do demokratycznego dialogu, przejrzystości i dobrego zarządzania.

15. Dzięki środkom finansowym, które przewidziano w ramach dodatkowego przydziału, komponent „Wartości unijne” będzie odpowiednio finansowany i nie będzie zagrażał prawidłowej realizacji pozostałych trzech komponentów.

Przydział środków finansowych

16. W związku z tym, że dzięki dodatkowemu przydziałowi pierwotna pula środków finansowych wzrosła ponaddwukrotnie, program otrzyma odpowiednie finansowanie. W ramach podziału środków na cztery komponenty programu przeznacza się znaczną kwotę wynoszącą 689,5 mln EUR (w cenach bieżących) na nowy komponent „Wartości unijne”, a także określa się podstawowe warunki otrzymywania środków na ten komponent już w 2021 r. – we wspólnej deklaracji Parlament Europejski i Rada wzywają Komisję do podjęcia wszelkich odpowiednich działań z myślą o osiągnięciu tego celu. Jednocześnie „kwota umożliwiająca elastyczność” w wysokości 91,2 mln EUR (w cenach bieżących) nie została przypisana do żadnego komponentu, co ma pomóc sprostać wszelkim pojawiającym się potrzebom.

Przydział środków i realizacja

17. Aby podkreślić główne priorytety polityki, w ramach każdego komponentu wydzielono pewną część środków. Jednocześnie, aby zapewnić należyłą realizację i zdolność reagowania na przyszłe wyzwania, margines elastyczności, zgodnie z którym Komisja może corocznie odejść od tego przydziału, zwiększono z pięciu do dziesięciu procent. Potwierdzono również, że roczny program prac będzie przyjmowany w drodze aktów wykonawczych.

IV. PODSUMOWANIE

18. Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu odzwierciedla kompromis osiągnięty podczas negocjacji między Radą a Parlamentem Europejskim. Kompromis ten został potwierdzony w wyżej wspomnianym piśmie przewodniczącego parlamentarnej Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, a następnie zatwierdzony przez Coreper w dniu 17 lutego 2021 r.
